

2011 літо № 3(74) Рік XX

"Ту мене мати породила,
солодким молоком кормила,
Ватра
ту хочу жити умирати,
де жили мій отець і мати"
(О. Павлович)

ISSN 1232-2776

Світ лемків на
Ватрі в Ждині - то
країна єдності ватрянів зо
вшитких закутків світа, де б'ють
лемківські серця. Най Она нас огріват і єднат
в пошані, вірі, надії і любови, дружбі та радості !

Многая і Благая Літа!

Головна управа Об'єднання лемків
та редакція квартальника „Ватра”
щиро і сердечно вітають новообраного

**БЛАЖЕННІШОГО
ПАТРІАРХА СВЯТОСЛАВА**
Главу Української Греко-Католицької Церкви

і бажають щедрих Божих ласк та благословення Божого
у всіх Його починаннях у такій відповідальній праці
для добра Греко-Католицької Церкви і нашого народу!

Многая і Благая Літа!

Головна управа Об'єднання лемків
та редакція квартальника „Ватра”
щиро і сердечно вітають

ПРАВОСЛАВНОГО
Високопреосвященного Архієпископа
Перемисько-Новосанчівського
АДАМА

з 85-им Ювілеєм
і бажають щедрих Божих ласк
та благословення Божого у благородній праці
для добра Православної Церкви і нашого народу!

Лемківска ватра і заран...

Ватра має в собі магнетизм, який притігат нас, штоби, хоц раз в році, разом при теплі огня обудити минулий час. Але треба зауважити, што то не лем она тягне нас в гори. Люде хочут провести весело час в родинній атмосфері при красі нашої природи. Ватра гнеска то не лем Ждиня, але околични села з церквами, в тим гора Явір, і Климківка, стадна коні в Регетові і інші атракції. Деси понад 65% люди, яки приїжджают на Ватру, - то тоти сами люде. Они добрі проводят свій час в громадах. Тото видно, коли городят собі місця на шатра, тото кус припоминат, як наши предки означали свої поля.

Ватра ся змінят, бо зміняються очікування люди. Не втечемо перед будовом ліпшой інфраструктури готелярской і потребом заслонити публіку перед сонцем і дощом. Медже молодежом, коли гріє міцно сонцьом, сцену названо „пательньом”. Для будови такой інфраструктури є потрібні пінязі і тіж загосподарування Ватри през цілий рік. То є велике заданя для організаторів. Ватра ся змінят.

То є натуральний процес, котрий гварантує, што свідомо можемо витати наступне покоління вигнаних в 1947 році. Їх світ - то наше заран, котре свідчит, што Ватра в Ждині то не скансен. З другого боку не можемо забивати о традиції, котра для деяких може є лем фольклором, але то голос наших предків. На ґрунті тим родятся ріжни погляди. Коли дают пропозиції, яки служат для розвитку Ватри, то добрі. То знак, што Ватра жие і не лем під кутом погоди ей оціняме.

Кус з сентиментом, хоц єм не бив, бо-м замолодий, одношуся до Ватр в Ганчовій, Чарній чи Бортним. То бив час, коли родилися Ватри на ґрунті “ТО НАШЕ І МИ СВОЇ ЛЮДЕ”. Притягали, лучили, але найважніше - нищили страх. Не било білетів, паркінгів, сцени порядной, але била атмосфера єдности. Коли юж не било страху, сами робили-зме поділи, хто може бити правдивим лемком, а хто ні. Процес розвитку Ватри допровадив до потреби створіня місць, де можна сісти та зісти і мати доступ до основних потреб людских. То напевно змінило атмосферу перших Ватр.

Коли родитя дитина, дорастат, не можеме ей цілий час тримати в колисці – бо ся не

містит. Подібно і Ватра розрастатя. Треба нам оддати честь тамтим першим Ватрам, а тепер зрозуміти організаторів, котри мусят стосувати право до організації масових імпрез.

Ватряна сцена хоче притягати учасників Ватри так, штови пошанувати вшитких. Не можеме тіж одшмаряти ансамблів з України. Не маме права одтинати лемків з України од Лемківщини і людей, яким не чужа культура лемків на Україні. Моральні не маме права судити, хто є правдивий лемко, а хто ні. Світ лемків на Ватрі в Ждині - то країна єдности з вшитких закутків світа, де б'є серце лемка.

Думам, што то добрі, коли організатори хочут вказати лемківський світ в цілости географічній і історичній. XXIX Ватра помалу зачинат горіти, не знаме, яка буде погода, але знаме, што приїдете. Дякуєме за тото і просиме про Ваши думки, спостережіння, але і критику, лем штови вносила добро для нашого світа, вкраденого нам вшитким в 1947 році.

Не забивайте, што Ватра є для Вас, як і ми – Об'єднання лемків.

Адам Вєв'юрка - з-к голови ОЛ

Горлиці, 28.04.2010 р.

Хвальна Крайова Управа
Об'єднання лемків Канади
Пан Адам Стець голова КУ ОЛК

ПОДЯКА

Управа Лемківської освітньої фундації ім. Івана Криницького складає сердечну подяку Крайовій управі Об'єднання лемків Канади за прийняття ухвали на засіданні 12 грудня 2010 р. про перерахування для Лемківської освітньої фундації ім. Івана Криницького на стипендійний фонд 1500,- USD (4772,72 зл.). Ці гроші були Вами переслані і вписані 3 березня 2011 р. на наш банківський рахунок - Bank PEKAO Gorlice.

Щиро дякуємо за добродійний дар для матеріальної підтримки лемківської молоді, яка буде в майбутньому продовжувати ведену нами суспільну працю для підтримки й розвитку нашої українсько-лемківської національної та етнічної спільноти.

Спаси Боже! Христос Воскрес!

Зі щирою подякою,
Голова Фундації Василь Шлянта

Шибеничний верх в Ізбах

17 квітня 2011 Штефан Гладик, Андрій Климаш, Славко Гойсак, Іван Криницький і Василь Шлянта вибралися до Ізб знайти місце зване Шибеничним верхом, яке трагічні записалося в історії Лемківщини.

Трагедія Шибеничного верху пов'язана є з побитом в роках 1768-1770 конфедератів барських на приграничних теренах гнешньої Лемківщини. Рух конфедератів барських розпочався 29 лютого 1768 року в Барі на Поділю, де польська шляхта з наміром оборони Польщі, католицької віри і «шляхецької золотой свободи» зав'язала конфедерацію.

Активніст конфедератів на наших теренах розпочалася 30 червня 1768 року, коли то до конфедерації барської приступили повіти санчівський і чховський. Але не од війни з росіянами, против котрим звернений бив рух, розпочали конфедерати свої дії, лем од насильного стігання од люди податків і живности. Велику активніст і жорстокіст в тім ділі виказував, починаючи од Грибова і околиц, від 19 січня 1769 року регіментар Миколай Коссовський. В оборонних цілях конфедерати будували уміцнені табори. Єдним з значніших бив табір в Ізбах, готовий юж напевно на початку 1769 р., о чим свідчит виданий в Ізбах заклик (uniwersał) з 23 березня 1769 року.

Нашому населеню далися негативно познати конфедерати юж при будові своїх уміцнень в Ізбах і недалекий Мушині, де насильно примушували до довгих, тяжких будівельних робіт, забирали зерно і муку для війська, сіно і овес для кони, а літом кінми випасали вишитки луки. Люде терпіли велику нужду і голод, а перед гвалтуваньом жінок і дівок през військо, ціли родини втікали в ліси. Тоти, котри противилися к о н ф е д е р а ц к и м злочинам, били карани – вішали їх в місци видочним на околицю, котре од того часу до гнеска зовеся Шибеничним верхом.

В Квітну неділю за провідника по слідах конфедератів в Ізбах охочо згодився Іван

Олесневич. Мандрівку розпочали-зме од церкви, през місце давной клібанії, окопи з II світової війни на старім цмунтери. На цмунтери нашли-зме варварско розбитий трираменний крест. З надійом, же найдемо місце, де стояла шибениця, взяли-зме зо собом штирі части розбитого креста

Хрести старого цмунтера

і несли їх вєце як кільометр на лемківську голгофу - Шибеничний верх.

Ту неоціненим вказався пан Олесневич, який розповідав, же в тридцетих роках зо своїм дідом бив не раз в місци, де – згідно з місцевим переказом – стояла шибениця, на котрій конфедерати вішали невинних наших люди. Давно то били поля орани,

а гнеска, 64 роки по вигнаню в 1947 р. і 241 років од конфедерацких злочинів, тот терен находится в лісі і є зароснений. Іван Олесневич розпознав Шибеничне місце по меджи і старім путику (дорозі), по котрим ходив зо своїм дідом перед війном в того трагічне місце пам'яти. На нїм гнеска росне бук, при котрим зме ся задумали і поскладали фалатки розбитого креста в ціліст. Хто зна, ци не перший раз в тим місци пам'яти поставили-зме крест?

В минулим році «патріотична» група з Горлиц, в Висові, в якій конфедерати спалили церков,

В дорозі на Голгофу

хотіла поставити нашим гнобителям пам'ятник, на што Об'єднання лемків ся не згодило. Штоправда, конфедерацка справа кус притихла, але того року восени Товаришина любителів горлицкой землі організує конференцію під назвом: „Kazimierz Pułaski – żołnierz i patriota”. В конференції

Зліва: Ш.Гладик, А.Клімаш,
І.Олесневич, І.Криницький

возмеє участ і представиме свою оцінку побиту конфедератів і їх відносин до нашого населення.

Штефан Гладик

Рідний Улюч

*Старі липи – охрипли.
Нема кому співати.
Наші діти йдуть світом,
Щоб в ньому пропадати.*

*Дзвін церковний не грає,
Пропав дяк в сорок сьомім,
Улюч, глянь – пропадає,
Залишається спомин.*

*Рідну мову тут вчуєш
Один, два рази в році.
Часу вітри тут дують.
Сльоза сідає в оці...*

*Солов'ї в мові рідній
Безупинно співають.
А ми тратимо гідність,
Коли нас тут немає.*

*В сорок шостім - спалили...
В сорок сьомім - прогнали...
Лиш не всіх сполячили.
Ні, не всі ми пропали.*

Василь Шляхтич

В 2012 році V конгрес СФУЛО в Горлицях

7 травня 2011 року в Горлицях одбулося засідання президії СФУЛО (Світової федерації українських лемківських об'єднань). В засіданню участ взяли з України: О. Венгринович, І. Дуда, С. Майкович, А.Тавпаш, Л. Плахтій. Словаччину представляли П. Сокол, П. Богдан, І. Лаба та М. Сополига. Зо Сербії приїхав Й. Грубеня. Зо сторони ОЛ взяли участ Ш. Гладик, Ш. Клапик, П. Шафран, Е. Гойсак, А. Ксеніч і В. Шлянта. Перший раз до засідання президії використано можливість інтернетного зв'язку. Так зо сторони США участ взяла М.Дупляк, з Канади - М. Маслей, а зо Сербії – Б.Віславський.

Засідання скликано в зв'язку з резигнаційом В. Ропецкого з головування СФУЛО. Збори провадив Ш. Клапик – з-к голови Федерації на Європейський континент, а протоколував засідання секретар СФУЛО І. Дуда.

Учасники прийняли резигнацію В. Ропецкого і обрали Івана Лабу виконуючим обов'язки голови до часу проведення V конгресу, який має одбитися в Горлицях в 2012 році. І. Лаба - то довголітній голова Союзу русинів українців Словаччини. Схвалено тіж правила вибору делегатів на конгрес СФУЛО.

Василь Шлянта

75 років Організації Оборони Лемківщини в Америці

6 червня 1936 року у Філадельфії (США) на першому Лемківському Конгресі прийнято статут Організації Оборони Лемківщини (Західна Україна) в Америці. Статут вирішував, що містом перебування організації буде уважатися місто, де перебувають голова і секретар. Тому-то голова і секретар повинні бути вибрані все з одного міста або з поблизу собі міст. Урядовою мовою організації є мова українська та англійська. Печатка організації кругла з українським написом: «Організація Оборони Лемківщини Західної України в Америці» і зі знаком організації в середині (дубовий лист і смерекова галузка, а між ними тризуб). Територією безпосередньої діяльності будуть Сполучені Штати Америки, Канада та взагалі цілий американський континент, а посередньо старий край (територія в Карпатах від рік Попраду і Дунайцю по Сян, іншими словами територія Західної Галичини звана Лемківщиною).

Майже на три роки раніше, 3 жовтня 1933-го року під ч. 618, при 13-ій вулиці в Нью-Йорку зішлись люди, патріоти й ідеалісти, що заснували „Центральний Комітет Оборони Лемків”. Було їх лише тринадцять, але вони знали життєві умовини їхніх братів і сестер під пануванням Польщі, а особливо усвідомлювали собі незavidний стан тодішнього лемківського шкільництва й освіти. Розуміли вони, що піднесення матеріального рівня й добробуту можна здобути покращенням освіти, яка в тодішній Польщі була дуже незадовільною в загальному, а для українців - особливо лемків - зокрема. Тому, з метою піднесення рівня освіти, а тим самим і національної свідомості лемків, Комітет Оборони Лемків приступив до збирання фінансових засобів, щоб їх вислати до Товариства „Просвіта” у Львові на закуп мандрівної бібліотеки для Лемківщини.

Комітет розгорнув добру роботу і через три роки його діяльності засновано Товариство „Організація Оборони Лемківщини”, яке - згідно з постановами засновників - поставило собі за ціль гуртувати лемків на терені США і Канади для допомоги їхнім братам і сестрам в „старому краю”, на Лемківщині.

ООЛ ставила собі за ціль згуртувати всіх лемків на американському континенті, які визнають себе українцями, є національного та соборницького переконання та визнають, що Лемківщина - це частина українських земель.

Згуртування це мало на меті:

1. провести культурну, просвітницьку та “загально-освідомлюючу” працю між нашими вихідцями з Лемківщини, які під тим оглядом до цього часу були найбільш занедбані;

2. нести моральну і матеріальну поміч Лемківщині в старім краю, щоб вона могла “освідомитись” та злучитись тісно з іншими українськими землями.

Для досягнення цих цілей ООЛ постановлено:

1. відкривати відділи по всіх місцевостях, де знаходяться лемки, а при них бібліотеки, школи, аматорські, музичні, спортивні, самодіяльні і т. п. кружки;

2. проводити відчити, дискусійні зібрання, масові віча і курси, які стосуються нашого народного життя;

3. ознайомлювати якнайширші кола нашого громадянства зі справою Лемківщини;

4. поширювати літературу, пов’язану з життям Лемківщини та загальноукраїнську;

5. старатись розвинути видавничу діяльність газет, журналів, брошур і т. п.;

6. утримувати зв'язок з іншими українськими організаціями в краю, які провадять діло рятування Лемківщини від національної загибелі;

7. організувати матеріальну допомогу для

старого краю, зокрема стипендії для учнів, фонд для поширення преси, книжки і т. п.

Організаційна мережа ООЛ швидко поширювалась і перед вибухом Другої світової війни існувало вже 55 відділів. З вибухом Другої світової війни ООЛ припинила свою діяльність і власне - на превеликий жаль - бракувало її голосу в обороні братів і сестер у той час, коли з підтримкою варварського СРСР, руками можновладців тоталітарного режиму також з поневоленого нею народу - поляків розп'яли Лемківщину на хресті української Голгофи.

Після Другої світової війни почав діяти 1-ий Відділ ООЛ у Нью-Йорку, а в 1957 році відновлено діяльність цілої давньої, дуже заслуженої, лемківської організації, яка, незважаючи на не дуже сприятливі умовини - існує й діє по сьогоднішній день.

Оборона людських прав лемків та моральна підтримка гноблених братів і сестер була постійною темою лемківських видань, таких як: „Наш Лемко”, „Лемківські Вісті”, лемківські календарі, Аннали СФЛ та журнал „Лемківщина”. Постійною темою лемківських видань були статті, дописи, спогади, в яких домінував голос в обороні кривджених і гноблених лемків та пригадування окупаційним властям Лемківщини їхніх загарбницьких методів, їх безглуздої політики поневолювання, морального й фізичного терору, безпощадної експлуатації українського населення.

Делегації ООЛ складали протести у представників урядів держав вільного світу (особливо США і Канади), проти насильства загарбників українських земель Лемківщини. І, хоча такі акції не давали безпосередніх наслідків, вони безсумнівно мали поважний вплив на популяризацію питання кривди й неволі лемків на їхній рідній землі в міжвоєнний час варварського насильства, званого „переселенням”, під час і після Другої світової війни.

У ділянці матеріальної допомоги відділи й Крайова управа слали до рідного краю пакунки з одягом, взуттям і харчами та готівку на будову й відбудову церков, закуп церковних влаштувань, для українських шкіл, бібліотеки та деякі суми грошей на індивідуальну допомогу.

Організація Оборони Лемківщини добре заслужилася Лемківщині і лемкам. Бажаємо нашим Землякам в Америці, згуртованим в ООЛ, доброго здоров'я і успіхів в їх благородній діяльності.

(ред)

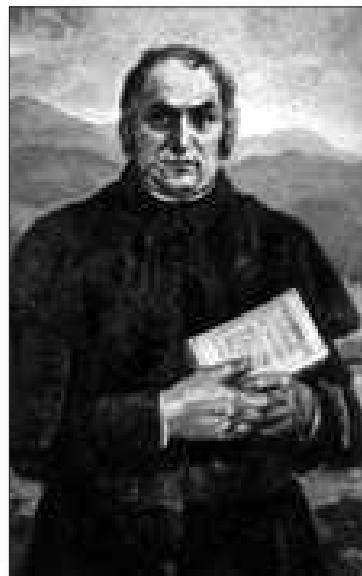
Частково використано написане
в „Лемківщині” № 3(18)

Духнович як прапор

Як із найбільшого закарпатського соборника творять сепаратиста

З ініціативи депутата Закарпатської обласної ради Євгена Жупана рада прийняла рішення про щорічне відзначення Днів Олександра Духновича. Ніхто нічого не має проти відомого крайового будителя XIX століття, але є один нюанс. Автор ідеї є представником тих сил, які заперечують єдність закарпатців з усім українським народом. Прапором у цій боротьбі вони вирішили зробити постать Олександра Духновича, хоч і близько не осягнули ні творчості закарпатського просвітника, ні його думок.

Ба більше: замахнулися на того, хто був найбільшим прихильником соборності і вважав закарпатців та галичан одним народом. Але Жупан та його соратники на це міцно заплющують очі, певно, гадаючи, що абсолютна більшість краян не читала Духновича й не читатиме. Творцям новітньої «нації» досить його рядка «Я русин був, єсьм і буду». Чи ж мають вони брати до уваги факт, що тим словом тоді офіційно називали не тільки закарпатських українців, а й галицьких та

буковинських? Далі цієї цитати нинішні політичні шанувальники поета не йдуть, бо тоді довелося б воювати із самим Духновичем, який відносив русинів до «малоруського племені».

Творити літературні тексти він почав угорською і латиною. Відколи зорієнтувався на Росію, писав «язичієм». Іван Франко називав його «людиною, без сумніву, доброї волі і не малих здібностей, хоч і заплутаною у мовні та політичні доктрини». Московфільські погляди Духновича (що закарпатці, як і галичани, є частиною

великого «руського» народу, нині відкинуті самою історією. Зате його гаряча переконаність, що обабіч Карпат живуть одні й ті самі люди, той самий народ, – підтвердилася.

Важко знайти серед закарпатців ще одного такого «галичанофіла», яким був Духнович. Своїх адресатів у Галичині він називав не інакше, як «братами», хоча побував там лише двічі за життя. Вони відплачували закарпатському будителеві такою самою приязню. Подам певні факти з життя греко-католицького священика-просвітника:

* Перша стаття Олександра Духновича побачила світ у часописі «Зоря Галицька» (1849).

* Перший народний календар Духновича вийшов у Галичині «Поздравленіє русинов на Новий год» (850).

* Перша і єдина друкована за життя п'єса Духновича «Добродитель превyšает богатство» вийшла в Галичині (Перемишль, 1850).

* У Галичині вийшли такі основоположні праці Духновича, як «Народная педагогія в пользу училищ і учителей сельских», «Краткій землепис для угорських Русинов», «Состояніє Русинов в Угорщині», «Правила чина св. Василя Великого в Угорщині».

* Найпопулярнішу книжку Духновича «Хліб душі» (молитви і пісні для християн східного обряду) за 25 років перевидавали вісім разів. Із них шість разів – у Галичині.

* Найтісніше листування в Духновича було з відомим галицьким діячем Яковом Головацьким.

* Свої основні рукописи Духнович заповів на зберігання саме галичанам. Зокрема, збірку прозових та поетичних творів, етнографічне дослідження «О народах Крайнянских, или Карпатороссах угорских», філософську працю «Естественно духовния рассужденія», які подарував Руському народному дому у Львові, про що свідчить і його власноручний напис. Великою мірою завдяки цьому вони збереглися й дійшли до наших днів.

* Найбільше некрологів на смерть Духновича опублікували галицькі часописи. Чотири повідомлення вийшли у Львові, три – у Відні і два – у Будапешті.

* Найбільше нарисів і досліджень про Духновича у перші 25 років по його смерті з'явилось у Галичині. Таким чином, саме тамтешня громадськість стала першим популяризатором закарпатського будителя.

* Галичанам Духнович подарував єдиний свій прижиттєвий портрет.

«Вибрані твори» Духновича вперше видало створене за галицьким зразком в Ужгороді товариство «Просвіта» 1922 року. Це вже потім, після Першої світової війни, політичні біженці з

царської Росії підняли його на свій триколірний прапор. Що ж, вони принаймні виходили з його московіфільських поглядів. А на що ж спираються Євген Жупан та його однодумці? На будь-що, тільки не на Духновича. Поет слугує тут навіть не знаменом, а древком. Прапор у них свій – сепаратистський, і надягають вони його на кілька хрестоматійних поетових рядків, грубо вирваних із контексту, протиставляючи будителя самому собі. Святкування Днів Духновича їм потрібне тільки для того, щоб творити «русинського» Шевченка.

Спадщина просвітника, на його превелику біду, написана переважно «язичієм», сумішшю російської, церковнослов'янської та закарпатських діалектів. Штучна мова Духновича, на відміну від Шевченка, дивна й кумедна для нашого сучасника. Її не розхапеш на цитати. Лишаються оті кілька віршів, де вжито нині вже архаїчну самоназву українців – «русини». Їх і цитуватимуть на всіх обласних урочистостях, чого так домагався Євген Жупан. Дні Духновича працюватимуть на ідею, проти якої сам Духнович усе життя боровся.

Олександр Гаврош

Про обставини українців в Угорщині

Відкритий лист з проханням підтримки до керівників українських громад

Дорогі друзі!

Минуло 6 років з того часу, коли українська громада повстала, щоб захистити честь генія нашого народу Тараса Шевченка. Була тривала боротьба за справжній пам'ятник, але ми перемогли, бо з нами були Ви, українці світу. І зараз настав нелегкий час для України і для нас. Наступ іде на українців не тільки в Україні чи в Росії, а й у нашій країні Угорщині.

У неділю 9-го січня до Державного органу самоврядування відбулися вибори, які засвідчили, що почалася потужна спроба дискредитації українців Угорщини. На виборах до Державного органу самоврядування балотувалось Товариство української культури в Угорщині (четвертий раз). Крім нашого товариства, так звана фантомна неукраїнська організація «Київська Русь», зловживаючи угорськими законами про вибори до самоврядувань національних меншин, виставила своїх кандидатів, які не те що не українці, а не мають простого відношення до нашої культури. У 2010 році в жовтні вони створили місцеві українські самоврядування в тих селах, де за

переписом населення немає жодного українця.

І тепер на виборах до державного самоврядування вони висунули своїх кандидатів проти нашого товариства, цим самим за результатами виборів з Державного самоврядування українців Угорщини випало 8 українців, засновників нашого товариства.

Ситуація така, що у нас є 13 депутатів, а у «десантників», яких підтримують підозрілі структури, - 8. Це означає, що ми маємо справу з людьми, які не тільки дискредитують українство, а й відверто виступають проти незалежності України. Їхній керівник вже заявив нам, що вони не відносяться до української нації, так з цього часу ми не маємо права на українську символіку та співати український гімн.

Ми неодноразово зверталися до офіційної угорської влади з проханням зробити все, щоб захистити українців Угорщини. Нам обіцяли, але й досі нічого не зробили. Тепер ми можемо розраховувати тільки на себе і на вашу підтримку.

Відчуваємо і розуміємо складність ситуації, яка загрожує українській громаді в Угорщині. Тому звертаємось до усіх, хто вірить у силу підтримки, нашу згуртованість та справедливості, написати листа до Прем'єр-Міністра Угорщини і передати в один день, в п'ятницю 21 січня, в Посольство Угорщини вашої країни проживання. Зробити це офіційно зі своїми активістами (5-10 чоловік). Дуже важливо щоб угорська держава зрозуміла, що ми не одні, що українці всього світу згуртовані і що ми світова сила.

Разом ми зможемо показати, що українців не так легко подолати.

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

1991 рік - було створено Товариство Української Культури – і досі це єдина представницька організація українців на території Угорщини.

1993 рік – в Угорщині прийняли закон про національні меншини, в якому українці визнані офіційною національною меншиною Угорщини. Згідно з цим законом, кожна національна меншина отримала право на створення своїх місцевих національних самоврядувань та найвищого керівничого органу серед них – державного самоврядування.

1998 рік – Товариство Української Культури в чотирьох містах Угорщини створило свої місцеві самоврядування: в Будапешті – 4-й та 9-й район, в Комаромі та Сегеді. Ці структури, згідно з законом, вибираються раз на 4 роки під наглядом Центральної Виборчої Комісії Угорщини.

2002-го року кількість наших самоврядувань зросла до восьми представницьких органів і

тоді вперше з'явилися так звані «українські самоврядування» або «десантники», створені виключно не українцями.

У 2006 році число наших українських самоврядувань збільшилось до дванадцяти і тоді постала загроза збільшення самоврядувань «десантників». Цього ж року спільними зусиллями українського та угорського урядів вдалось запобігти балотуванню «десантників» до Державного Органу Самоврядування Українців Угорщини.

У 2010 році ми маємо 14 українських самоврядувань та вже 9 під назвою «українські самоврядування», створених людьми, які не мають жодного відношення до української нації.

Цього року «десантні» самоврядування спромоглися балотувати своїх депутатів до Державного Органу Самоврядування Українців Угорщини від фантомного товариства «Київська Русь», зареєстрованого в м. Мішкольці, що знаходиться на півночі Угорщини. На цій території, в чисто угорських селах, створені 6 так званих «українських самоврядувань». Окрім цього, в 6-му районі м. Будапешт «українське самоврядування» створили цигани, в м. Пийч – росіяни, а в м. Комло – закарпатські мадяри.

На виборах до Державного органу самоврядування українців Угорщини, які пройшли 9 січня 2011 року, з боку наших депутатів явка була 100%, на жаль зі сторони «десантників» також. У результаті цього з ДОСУУ, який складатиметься з 21 чоловіка, випало 8 наших депутатів, а їх місця зайняли 9 так званих «українців». Пропорція така: 13 українців і 9 «десантників», тобто жодного відношення до українства!

*Ярослава Хортяні, голова ЄКУ
Будапешт, 2011.01.18.*

Родинний подвиг Стефи Бакан

Наш родовід по лінії мами походить зі Злоцького, досить заможної родини Ковальчуків, у яких було дев'ятеро дітей. Однією з найстарших з них була моя мама Марія, яка народилася 1897 року. Після смерті першого чоловіка і двох дітей вийшла заміж вдруге - за Пижа Василя Олексійовича з сусіднього села Щавник. У їх родині народилося п'ятеро дітей - Стефа, Петро, Ганна, Надія та Ольга, себто я.

У червні 1945 р. ми приїхали в Знам'янку Кіровоградської області. Потім переїхали до села Жуково (тепер - Жовтневе) Тернопільської області.

Хотілося бути ближче до покинутих рідних місць - Лемківщини. З Польщі везли нас близько місяця товарним поїздом, поза графіком, разом з коровами. На тривалих зупинках виводили корів на пашу. Часто поїзд рушав без попередження і люди залишалися, хтось з них доганяв ешелон іншим транспортом, дехто розшукав своїх в Жуково...

Зимували у Знам'янці. Господарі, до яких нас поселили, не хотіли, щоб ми у них жили. Всі голодували, тому залишатися там довго ми не могли, голод не давав спокою. Не полишав спогад про покинуте господарство, свою землю, домашніх тварин.

У Жуково нам дістався глиняний будиночок з двох кімнат, одна з яких слугувала одночасно кухнею. Наділили і 5 соток землі, яку обробляли лопатою і сапою. Батько пішов працювати у колгосп. Мама хворіла, працювати не могла, хіба щось по господарству.

Наступного, 1947 року на запалення легенів занедужав батько. Ми придбали корову, та нічим було годувати. Вночі тато ходив до колгоспної скирди, щоб набрати соломи. Одного разу сильно застудився і зліг. У Великих Бірках пролежав пару днів, але врятувати його не вдалося, відбувся вилив крові ротом і носом. На Різдво його не стало. При собі мав гаманець, де були якісь гроші, всі сімейні фотографії. Все це безслідно зникло, то не залишилось жодної фотографії ні тата, ні мами, ні інших членів родини. Нас, дітей було п'ятеро. Найстаршій сестрі Стефі було 16 років, а мені, наймолодшій - 3. Різниця між кожним - три роки. Мама майже не працювала - хворіла. Померла 1982 року.

Закарбувався в пам'яті похорон батька. Я дивилася у вікно, побачила труну і повний двір людей. Я дуже побивалася і плакала, а люди собі плакали, бо шкодували, що я так переживаю. Та я не розуміла, що ми втратили батька, а плакала, що мені не дали вдягнути червону хустину.

Треба було виживати. Мама і старші діти Стефа, Аня і Надя ходили жебракувати по сусідніх селах. Нерідко приходили покусані собаками, бо місцеві жили добре, нас ненавиділи за те, що ми прийшли на їхню землю, а місцеві поляки подались до Польщі.

Чотирнадцятирічного Петра віддали в Янилівку до господарів пасти корів і щоб там харчувався. Тримали його там і зимою. Аня ходила до школи. Петро прийшов вже у четвертий клас. Аня так допомагала йому, що вчився дуже успішно, а семирічку закінчив на «відмінно». Тож зразу вступив до Львівського будівельного технікуму, а після нього в політехнічний інститут, на факультет нафти і газу, який згодом перевели

до Івано-Франківська. Працював у Башкирії, Охтирці, осів у Полтаві.

Аня з Надею ходили до школи в одних черевиках. Аню відпускали з останнього уроку, щоб Надя встигала на другу зміну. Закінчивши школу, Аня вступила в Ка'мянець-Подільський педінститут, який згодом перевели до Львівського університету. Надя після семирічки вчилася у Львівському сільськогосподарському технікумі.

Я пішла до школи 1950 року з запізненням на місяць - не було у що взутися. Виручила моя перша вчителька - Віра Петрівна Красницька. Дала мені зі свого сина Льоні черевики десь сорокового розміру, а також куфайку, олівець і зошит.

Голодували постійно. То крали в колгоспі колоски, качани кукурудзи. Якось, пам'ятаю, було мені років сім, я несла в хустині на плечах кукурудзяні качани, аж у нашому саду мене догнав бригадир, сильно побив і я дуже плакала.

Я почала вчитись у Жовтневому, а десятирічку закінчила у Великих Бірках. Подала документи до Львівського технікуму харчової промисловості. Щоб гарантовано вступити подала не атестат, а документи за семирічку, яку закінчила з Похвальною грамотою. Дуже хотілось отримати паспорт, щоб вибратися з колгоспного рабства. Сестра Стефа дуже підтримувала наш потяг до навчання, «щоб втекти від тяжкої безоплатної роботи». І з 16 років мусила годувати всіх. Від голодування тяжко захворіла Надя, стала інвалідом.

У технікумі я провчилася два роки, добре освоїла хімію. Аж тут брат Петро порадив згадати про атестат і подати документи на хімічний факультет Політехнічного інституту. Вступні іспити до інституту склала легко і гарно та його закінчила. З дипломом інженера-хіміка працювала у Бресті, потім у Львові, де живу і зараз. Через пиятику не склалось життя з чоловіком. Дочка Наташа добре закінчила школу, з відзнакою економічний факультет Львівського поліграфічного інституту. Працює. Зараз життя нелегке. Але, не дай Боже, щоб повторилися такі страхоття, які дісталися нам після виселення з Лемківщини.

Вся наша родина безмежно вдячна найстаршій сестрі Стефі, яка зробила подвиг, четверо сиріт вивела в люди. Вийшовши заміж за лемка Василя Бакана, проживає в селі Жовтнєве, що біля Тернополя. Народили трьох дітей - Галю, Петра та Володю, які теж здобули вищу освіту, торують свої життєві дороги.

Ольга Пиж,

виходець з с.Злоцьке на Лемківщині

Молитовна чи організаційна єдність? Роздуми на канонічно - правові теми

*Ми достатньо релігійні, щоб ненавидитись,
але надто мало, щоб взаємно любитись.*
Д. Свіфт

Трагедією нашого життя є також релігійне розбиття в Україні, а зокрема в православії. Сьогодні розглянемо питання т.зв. «незалежності і самоуправління» УПЦ (МП), яку очолює в Україні митр. Владімір Сабодан. Без зайвих вступів перейдімо до документів, заглянемо до Уставу Російської ПЦ (далі «Устав») і Статуту Української ПЦ (далі «Статут»).

1) Устав РПЦ, VIII. „Самоуправляемые Церкви”, пункт 18: *Українська Православна Церква є самоврядною з правами широкої автономії. У своїй діяльності вона керується Томосом Патріарха Московського і всієї Русі 1990 року і Уставом Української Православної Церкви, який затверджується її Предстоятелем і схвалюється Патріархом Московським і всієї Русі.* (тут і далі переклад з рос. – ред.)

Властиво, то зміст цього пункту пояснює чітко, що УПЦ ніякої незалежності немає, а є складовою РПЦ. Але йдімо далі.

2) Статут УПЦ, I «Загальні Положення»: п. 1. *Українська Православна Церква є самостійною і незалежною у своєму управлінні і устрої;* п.3. *Українська Православна Церква з'єднана з*

Помісними Православними Церквами через Руську Православну Церкву; п. 4. *Українська Православна Церква здійснює свою спасательну місію на основі Святого Письма та Святого Передання, неухильно дотримується догматів православної віри та священних канонів і у своєму управлінні керується постановами Архієрейського Собору Руської Православної Церкви від 25-27 жовтня 1990 року та даним Статутом при повазі до державних законів і дотриманні їх;* п. 5. *Українська Православна Церква об'єднує єпархії, синодальні заклади, братства, сестрицтва та місії та є самокерованою частиною Руської Православної Церкви.*

II. «Собор Української Православної Церкви». До обов'язку Собору входить: п. 6 б) *Збереження канонічної єдності Української Православної Церкви, а також її канонічної єдності з Руською Православною Церквою та з всіма Православними Церквами;* в) *Нагляд за втіленням у життя рішень Помісних Соборів Руської Помісної Церкви, Соборів Української Православної Церкви та ухвалених ними статутів.*

V. „Предстоятель Української Православної Церкви”: п. 2. *Предстоятель Української Православної Церкви обирається пожиттєво*

єпископатом Української Православної Церкви і благословляється¹ Святішим Патріархом Московським і всієї Русі; п. 7. *Як Предстоятель Української Православної Церкви, Митрополит Київський і всієї України є постійним членом Священного Синоду Руської Православної Церкви².*

Що ще додати? «Определение Архиерейского Собора Русской Православной церкви 25-27 октября 1990 года об Украинской Православной Церкви»: п. 1. *УПЦ надається незалежність і самостійність у керуванні нею;* п. 2. *У зв'язку з цим назва “Украинский Экзархат” скасовується (“упраздняється”).*

Але це зовсім не змінює суті справи, бо в попередньому Уставі РПЦ в розділі «VII Экзархаты ... МП», п. 4 сказано: «Українська Православна Церква - інше офіційне найменування Українського Экзархату Московського Патріархату».

Було дві офіційні назви однієї Церкви, одну тепер «упразднили», лишилась друга з тим самим змістом і суттю. Зміни для наївних.

Треба думати, що наведені документи переконливо стверджують, що т. зв. УПЦ не є ані “самоврядною”³, а тим більше “незалежною”. Є просто складовою частиною Російської Православної Церкви і діє в її канонічних рамках. Іншими словами: УПЦ є відділенням РПЦ в Україні. Її єдність з РПЦ не “молитовна”, як нам вмовляють, а адміністративно-організаційна.

Коли читаєш Устав УПЦ, то на думку приходить Конституція УРСР. І тут народжується питання правового характеру: чому Міністерство юстиції України зареєструвало назву Церкви, яка не подала правдивої і повної своєї назви? Адже всі чужоземні фірми і підприємства, в тому й релігійні організації при реєстрації зобов'язані подавати повну і правдиву свою назву, яка виникає з їх Уставів чи Статутів? А зі Статуту УПЦ і Уставу РПЦ чітко виникає і повинно було бути при реєстрації записано: УПЦ МП. Пригадаймо, що в Україні діють ще дві чи три російські православні Церкви, зареєстровані згідно з українським правом - повною і правдивою своєю назвою. Чому для РПЦ зроблено виняток з порушенням українського законодавства?

Не треба обманювати православних людей і Бога.

Степан Семенюк

Примітки:

¹ Слово «благословити, благословлю» в церковній термінології означає «затверджую».

² Російське «Русская Церковь» українською мовою повинно передаватись як «Російська Церква», а не «Руська».

³ Вислів «самоврядна» і подібні, що появились в Уставі РПЦ і Статуті УПЦ, стандартна фраза (анг. Slogan), запозичений ще з царських часів, перейшов до совєтської термінології. Кн. Ніколай Ніколаєвіч у зверненні до поляків 14.08.1914 р. обіцяв їм «Польщі вільної в своїй вірі, мові і самоврядуванні», очевидно під скіпетром російського царя.

Події у Львові - приклад „рефлексивного управління”

Події у Львові 9 травня - яскравий приклад так званого „рефлексивного управління” - це коли управляють об'єктами, які самі думають, що вони є суб'єктами і що вони самі вирішують, що і як треба робити. Адже і „Родина”, і „Свобода” (принаймні, на рівні рядових членів) вважають, що вони - круті, що вони робили „святую справу” - хотіли пом'янути полеглих ветеранів або не допустити у Львові демонстрації радянських символів.

Треба визнати, що емоційно можна солідаризуватись з обома позиціями, оскільки саме під червоним прапором було переможено фашизм та Гітлера - не під нинішнім російським (а тоді - власівським) чи червоно-чорним бандерівським. Але саме під цим прапором в Галичині було вчинено терор проти місцевого населення після 1939 року, саме під ним проходив Голодомор та багато чого іншого, про що без сліз важко згадувати.

Антична трагедія - це коли праві обидві сторони конфлікту. Але в даному випадку йдеться не про античну трагедію, а про досить зрозумілу і нехитру технологію зовнішнього управління: ті, хто зараз, після 9 травня, на повному серйозі намагаються довести моральну чи політичну правоту родінців чи свободівців - чинять неморально та неадекватно. Оскільки задовго до 9 травня було зрозуміло, хто туди збирається їхати і з якими намірами. І що це не має аніякого стосунку до пам'яті загиблих.

Зрозуміло, що і „Родина”, і „Свобода” грають на свій електорат і на свій імідж та рейтинг - за рік до парламентських виборів. Але в даному випадку прогнала Україна, її імідж на Заході і в Росії. Влада як така, Янукович як президент - всі вони лише втратили. Виграли всі ті іноземні „доброзичливці”, хто хоче „вступити” Україну в різноманітні союзи, хто хоче позиціонувати її як країну, де відроджується фашизм і т.ін.

Ну, а українська влада замість остогидлої „мовної” теми отримала новий довгограйний миспевірус - про червоний прапор, яким тепер можна відволікати суспільну увагу від реальних соціально-політичних та економічних проблем.

Я не знаю, чи хто-небудь фінансував „Свободу” та „Родіну” з-за кордону. Самі керівники цих організацій це жорстко заперечують, і в це можна охоче повірити: навіщо людям платити за те, що вони готові зробити безкоштовно? В цьому і полягає феномен „рефлексивного управління”: люди думають, що вони працюють на свій рейтинг, а реально - вони працюють на послаблення та знищення своєї країни.

Ліна Костенко влучно зауважила, що от, приміром, у Чорнобилі, куди вона часто їздить, пам'ятники Перемозі зовсім ветхі, потребують оновлення. Якби „родінці” реально хотіли вшанувати пам'ять, а не наваритися на скандал та піар, то хай би собі їхали в Чорнобиль - там реально потрібна їхня пам'ять про загиблих у війні. Але чомусь не їдуть...

Андрій Окара, політолог, Москва
Український журнал - № 6/2011

Львівські події 9 травня: причини та наслідки

Коментар

Події 9 травня у Львові частіше за все називають провокацією. Частково це так. Перший крок, який спровокував ці події - рішення Верховної Ради України про офіційне використання червоного прапора під час святкування 9 травня. Але ключовою провокаційною подією стало рішення деяких проросійських організацій („Русское единство” з Криму та „Родина” з Одеси) провести акції з розгортанням червоного прапора у Львові. В українських ЗМІ це порівняли з маршами оранжистів в католицьких кварталах Ольстеру. Показово. Це підтверджує і той факт, що конфлікт відбувся лише у Львові. У Франківську та Тернополі нічого подібного не сталося. Провокації у Львові не відбулося б, якщо би не було агресивної і хуліганської поведінки представників „Свободи”, яку із задоволенням продемонстрували російські телеканали як „прояв українського фашизму”.

Критична реакція російських можновладців на події у Львові викликала і зворотну критику з боку українського МЗС. Офіційному Києву не сподобалась фактична критика не лише львівських подій,

а й нинішньої української влади. Проте це не криза, а скоріше прояв напруги у відносинах між Україною і Росією. І справа не стільки у львівських подіях, скільки у відмові українського керівництва вступати в Митний союз з Росією. Україна обирає економічну інтеграцію з ЄС і це відверто дратує росіян.

Для української політики події 9 травня у Львові стали черговим скандалом (що вже звично для наших політиків) і черговим приводом для взаємних звинувачень, для самопіару всіх активних учасників цих подій - від свободівців до комуністів. Здається, що львівські події трохи напружили і владу. Конфлікт у Львові певною мірою вийшов з-під контролю, продемонстрував слабкість влади. Вже є заборона мітингів ідеологічних опонентів в Одесі. Після подій у Львові влада і провладні телеканали стали виступати пропагандистами толерантності. Хтозна, можливо, тепер на Банковій вже не будуть розглядати „Свободу” як зручного спаринг-партнера.

Володимир Фесенко, голова правління
Центру прикладних політичних
досліджень „Пента”
Український журнал - № 6/2011

IX Ватра На Цегельні

Аня Рубашевська в масці

грав і співав ансамбль «Бур'ян» з Горлиць. Агата і Дарія Співак провадили заняття з наймолодшими. Діти малювали і брали участь в різних конкурсах. Спеціальном атракцієм були роздавані маски.

Гітом тогорічної Ватри була презентація генеалогічного дерева родини Лабівських, котре виконали Данута і Мирослав Співак. Довга на ок. 3 м планша тішилася великим зацікавлінням ватрян, бо значна їх частина то потомкове Анастасії і Дмитра Лабівських. Вечером далеко було чути співи зобраних при акомпаніаменті Андрія і Юрка Лабівських і Марка Ротка.

Ватра «На Цегельні» свідчить о тим, же пам'ятає про своє лемківське коріння ту, «на заході», підтримує традиції предків і шанує пам'ят о них. Імпреза получила представників різних поколінь: од найстарших по річні діти, котрих в тим році було винятково дуже. Разом бавилося около 200 осіб. Так минула IX олавська Ватра. Організатори юж думают о наступній і сердечні запрашають вшитких за рік!

Юрко Лабівський

Зелені Свята

*Сьогодні є Зелені Свята,
зелена вже трава.
Моя душа була розп'ята,
сьогодні знов жива.*

*Усі до церкви поспішіть!
Вій, теплий вітре, повівай!
На дверях власної душі
я вішаю зелений май.*

*Усюди щастя, радість, сміхи,
мов юність вічно є ще.
Здається, що сам Бог з утіхи
собі в долоні плече.*

*Все казкою стає прожогом,
не видно світового бруду.
В долоні плескати із Богом
і я собі теж буду.*

Б. І. Антонич

25 червня 2011 р. одбилася IX Ватра «На Цегельні» в Олаві. Завдяки заангажуванню організаторів на чолі з головою гуртка Об'єднання лемків в Олаві Штефаном Чупиком не забракло на ній атракцій. Стрічу традиційні розпочав господар терену, на котрим є організована Ватра – Славомір Лабівський розпалінням ватряного ogniska і привитаньом гості. Ватру провадили Юстина Чупик і Андрій Лабівський: заповідали ансамблі, запрашали зобраних на спортивні змагання і до різних забав, м. ін. «Яка то мелодія?»

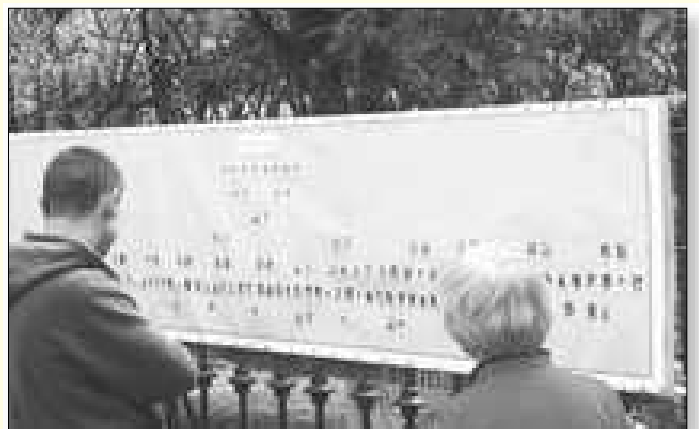
Каждий міг найти ту штоси для себе. Розпочав артистичну програму ансамбль «Розтока» з Рудной, котрий захопив вшитких прекрасними лемківськими строями. По ним

Ватру розпалят Славко Лабівський

„Бур'ян” на олавській сцені

Данута Співак при своїм генеалогічним дереві

А што чути на Антоничівці...

Коли три роки тому в червні отворилися двері до Центру культури ім. Б. І. Антонича, хибаль ніхто не мав так до кінця спрецизуваної думки што до діяльности нового осередка. Тим більше, же праві два роки заняло приготування об'єкту до діяльности, спітканя на Антоничівці били дост рідко, але за то од початку того року програмови справи домівки маються добрі.

Пошто кому Антоничівка?

Ідейом Центру культури ім. Б. І. Антонича є створіння універсального, культурного і творчого осередка, простору, котрий в першу чергу служит нашій громаді, а в другу - буде місцем до проваджиня міжкультурного діалогу, бесід для добра сусідских відносин. Осередок сперат тіж артистів в їхніх діянях, роботі. В наших

Вступне слово Н. Гладик

стінах від лютого має свої музични проби група «Дулярови братя».

Хочеме, жеби організувани заходи мали цікавий, інший як все, характер, не били стандартами, але жеби все грала жива музика і жеби каждый, хто приде, нашов штоси цікаве для себе. І так през три роки формувалося і дале буде нове місце не лем на культурній мапі міста Горлиці, а, што найцінніше, - на Лемківщині. І так, як все, в діяню домівки авторски спітканя, проєкції фільмів, артистични вистави.

Помали видно тіж кінець підготовчих праць до нової діяльности Антоничівки, адекватной до назвиска патрона. Отже, зберани роками през ОЛ книжки і переказани през приватних люди, як пані

Лідія Курилло, найдутся в бібліотеці, організуваній власні в центрі. Бібліотечни засоби будут удоступляни вшитким людям, яки горнутся до знаня. Дай Боже, жеби найвеце охочих нашлося серед наших.

Може іщи коротенька реляція з вистави малярства Штефана Телепа. 14 травня глядачі могли ся запізнати з працями машого майстра. Думам, же не дуже є люди незнайомих з творчістю пана Штефана, бо є она цінена і шанувана в широких культурних і артистичних колах. Вистарчит лем згадати остатню нагороду, признану в 2010 р. на Бієнале наївного мистецтва польско-словацкого погранича ім. Едварда Сутора. В виставі брало участ 40 артистів з Польщі і Словачини, а міжнародне жирі признало І місце Штефанови Телепови ех аеquo з М. Потомом. Што переконує глядачів до малюнків нашого майстра? На мою думку того, што робит пан Телеп, є, по-перше, барз правдиве і щире. Не є ту малярской новомоди і спеціальних ефектів, обрахуваних на здивліня одбераючих. А є за то простота, своєрідний настрій образів і артистична покірність взглядом теми, над яком працює, чи навіт самого матеріялу, яким малює. Так ся мі здає, же то є секретна сила творчости ждинянина.

Крім того, під час вечері можна било посідити си з кавом на загороді, обізнати салю проб наших музикантів, яки од часу до часу погривали си на інструментах.

Ціліст била реалізувана в рамках проєкту «Малопольский культурний міш-маш», якого партнером є Малопольське Воевідство.

Перед нами наступна подія, на часі, мож би речи, - вистава плакатів ждиньских ватр, графічних знаків, зареєстрованих протягом двадцетью девятьох років. І як все - широко отворени двері Антоничівки для вас.

Наталія Гладик

Кермешови гості і „АІМА”

XXI Кермеш в Вільхівци

Виступує ансамбль „Рівняне” з Рівного

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor

Краса Лемківщини
на полотнах Ш. Телепа

ФОТО_РЕПОРТАЖ

Процесія довкола церкви

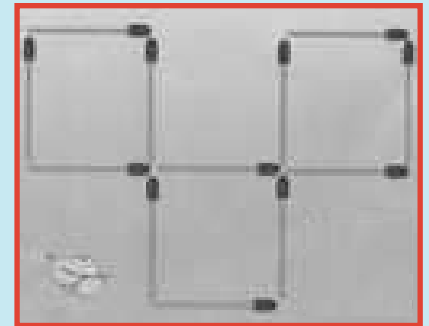

Народни ремесла

Дитяча сторінка

Розв'яж математичні завдання і доведешся, в котру клітинку вписати відповідну букву.

Перелож лем три патички так, жеби з трьох квадратів з робилося штирі.

Як кральова сова

Сп. Теодорик Каблом
с. Висока

Як кральова сова (2)
Весілля справляла. (2)
Сестриця-лисиця (2)
Сина оженила. (2)
Два браття каплуни (2)
Житце молотили, (2)
Курочка з когутом (2)
До млина носили. (2)
Кабан житце меле, (2)
Вівця мірки бере, (2)
А гуска сірая (2)
Хліб до пеца валят. (2)

Гусак на ню сичит, (2)
Хліб до пеца тичит. (2)
Медвід їм газдує, (2)
Вовк з козом танцює. (2)

Хватив вовк козиско, (2)
Втяв з ньом о пнячиско! (2)
Гоя, коза, гоя! (2)
Юж лес тепер моя! (2)

Про лемківсько-закерзонські людські долі розповіді¹

На зміст цього „науково-публіцистичного видання” складається кілька текстів, пов’язаних між собою тим, що упорядник збірки мав на меті розказати почерез спомини, в першу чергу Василя Голубінки, про долі й недолі мешканців т.зв. Закерзоння, в тому числі й передовсім, мешканців Лемківщини та їх потомків після вигнань і депортацій з рідних земель після закінчення Другої світової війни.

Спогади інженера геодезиста Василя Голубінки, народженого 1937 року в селі Яворець Ліського повіту на пограниччій території з українськомовним лемківсько-бойківським населенням над рікою Ветлиною, звідки він 1946 року був виселений разом з сім’єю на 9-ому році життя до УРСР, були записані щойно 2008-2009 років з ініціативи й намови упорядника цього збірника З.Буць, щоб залишилася принаймні пам’ять про рідні лемківсько-бойківські землі.

Василь Голубінка згадує – описує на стор. 11-57 короткими штрихами чергові етапи свого життя після виселення усієї його сім’ї на схід від згадки про події в рідних сторонах у воєнні й післявоєнні часи та й далші його життєві етапи від шкільних років уже в Долинському повіті й у Снятині, почерез чергові етапи уже дорослого життя, аж до пенсійного віку, коли він повертається з Грузії в Україну, де йому батько залишив у спадку „шматочок землі” та коли мав проблеми зі здобуттям громадянства незалежної України, він записує трохи жартома, але серйозно таке: „Якщо колись родичі допоможуть приїхати в Україну, щоб померти нелегалом у батьківському домі, то на могилі, мабуть, запишуть: „Тут спочиває українець – громадянин Грузії, який народився в Польщі на українській землі” (стор. 12).

Коментарі до цих споминів з наведенням широкого тла історії виселювання й депортацій українськомовного населення на схід, північ і захід з території „Закерзоння, себто Лемківщини, західних окраїн Бойківщини й Надсяння, а також обширну післямову п. з. „Так було в Яворці, так було всюди...” (стор. 69-95) помістив у цій збірці Зиновій Буць, заслужений енергетик України, народжений у с. Бонарівці під Ряшевом, яке було населене т. зв. „Замішанцями”, що їх зараховують до лемків, родина якого була 1946 року виселена в УРСР, коли йому йшов 7-ий рік життя.

Він, почувавши себе лемком-українцем, використовує деякі інші спогади про рідні сторони – „закерзонські” місцевості, згадуючи про ці публікації, а також наводить вибрані фрагменти, як, наприклад, спомин Василя Макара, народженого 1930 р. у с. Яворець Ліського повіту, односельчанина В. Голубінки, п. з. „Як нас виселяли” (стор. 65-68); фрагменти, вибрані зі статті Володимира Бадяка, який народився 1938

року у Тираві Сільній Сяніцького повіту, п. з. „Депортації в оцінках міждержавних стосунків”, що була поміщена у збірнику п. з. „Українці Закерзоння”, Львів 2007 та Олега Іванусіва, батьки якого походили з відомих священичих родин Іванусівих і Смолінських, видання „Церква в руїні. Загибель українських церков Перемиської єпархії”, опублікованого у Канаді 1987 року.

У збірнику надруковано також частину листа Романа Матвійчини, якого прадід о. Іван Мудрий був на початку XX ст. парохом у згаданому селі Бонарівка, про яке книжка Ярослава Пащака п. з. „Родимий край, село родиме” (Київ 2001). Книжка ця була поштовхом для приготування й опублікування Романом Матвійчиною ґрунтовного дослідження п.з. „Незабутня Бонарівка. Бібліографія” у варшавському річнику „Український альманах 2009”.

Опертий на книзі Степана Шаха п. з. „Між Сяном і Дунайцем” (Мюнхен 1960) „Список повбиваних у 1944-1945 роках антиукраїнськими боївками греко-католицьких священиків, що не покинули своїх парохій і не виїхали перед приходом большевиків на захід (24 особи), а також список убитих польськими бойовиками ок. 3.130 українців Закерзоння в тому ж часі, з зазначенням конкретних місцевостей також надруковано у додатках в цій книзі на стор. 106-107.

Представлена книжка описує долі і недолі мешканців т. зв. Закерзоння в час II Світової війни, окупацій, та й часу депортацій місцевого українського населення, з особливим зверненням уваги на Лемківщину, на ширшому тлі при допомозі споминів людей, які все-таки вижили всупереч неймовірно тяжким умовам воєнного, окупаційного та післявоєнного часу.

У цьому своєрідному збірнику згадок – споминів про недавнє минуле появляється багато трагічних сумних інформацій, детальних і загальних оцінок з деякими проблесками оптимістичного думання, як-от таке ствердження упорядника цієї книжки у його післямові: „У 1990 році Сенат Республіки Польща прийняв ухвалу, що засуджує Акцію „Вісла”, як злочинну проти українського народу. Однак у цій справі не прийняв свого рішення Сейм, а також не сказала слова і Римо-католицька церква Польщі” (стор. 62). Поки що Зиновій Буць, народжений 1939 року у Бонарівці на Лемківщині, аніматор цих споминів, оцінює зібране й написане, як „живе свідчення трагедії українського населення територій, що відійшли після Другої світової війни до Польщі, відзеркалення долі всіх переселенців, змушених покинути їхні споконвічні землі, у яких була насильно відібрана їхня мала Батьківщина і назавжди втрачена, залишившись лише у спогадах і незгасимому щемі у серці” (с. 6-7).

Проф. Михайло Лесів

¹ В. П. Голубінка: Спогади з гіркої лемківської долі. Вступне слово, післямова, додатки – З. Буць. Науково-публіцистичне видання, Київ, Видавничий дім „ПРОСТІР”, 2010, 112 стор.

Презераме стари фотографії і документи

До 120-ліття від дня народження

Григорій Хомкович

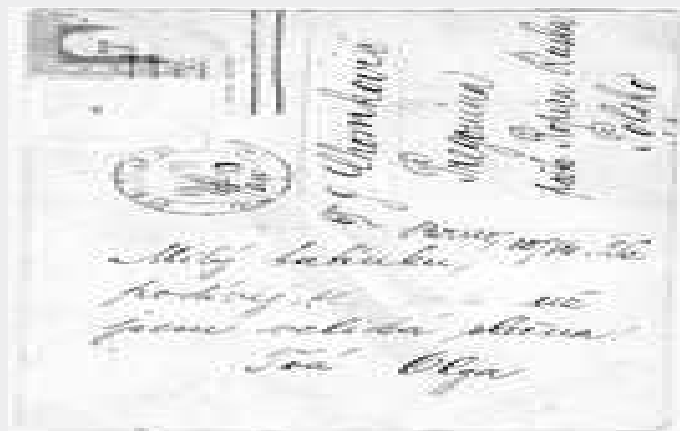
Григорій Хомкович, народився 19.04.1891 року у Перегонині. Відомий спеціаліст сільського господарства. У 1917-1919 роках навчався у Вищій сільськогосподарській школі у Відні, 1922-1927 в Моравському науково-дослідному зоотехнічному інституті в Брно. Працював 1928-1945 на високих державних посадах в Братиславі, Тренчині та Новому Месті над Вагом, в 1946-1952 - професор Вищої школи сільськогосподарського і лісного господарства в Кошицях (1948-1949 її ректор), в 1952-1968 у Вищій сільськогосподарській школі в Нітрі (1956-1958 її ректор). Автор багатьох наукових праць та вишівських підручників з біології, фізіології.

Помер 11.10.1968 р. в Тренчині. Статті про нього та його фотографії знаходяться в усіх словацьких енциклопедіях. Його вважають словацьким вченим. Чи зголошувався до української національності, не відомо.

Оля Хомкович

М. Мушинка

Поштова картка, писана з Брно до Перегонини

Розалія Мончак (Ковальська) з Полян, одружена з **Йосифом Мончаком** з Береста.

Вони творили свідому патріотичну родину і були зичливими для інших, взірцево господарювали. Мали чотирьох синів: Івана, Григорія, Стефана і Василя (навчався в Ураїнській вчительській семінарії в Криниці) і чотирьох доньок: Сидоню, Олександру, Юлію і Марію. Акція „Вісла” загнала родину Мончаків в околиці Глогова. З депортації повернулася тільки Юлія, яка тепер живе в Криниці, а всі з родини повмирали на вигнанні.

Spis rzeczy restrowianych poddasz przesiedlen
z powodu braku pomieszczeń restali w ob.
Kajtha Bursky w Papiery Polskiej + podsum
statuk

15. Wykatek	3. duszki na glug
2. kiling	3. setuki puchia glug 12 m.
2. obrusy na stol	1. ptaresz danijski
3. ubrania nijskie	4. Hurki danijskie
5. swetlosiw	5. par potburikow danijski
6. koszulamijskich	1. buty sakapianki
7. par. kaseson	3. par. trowikow nijskich
4. rucznikow	3. par. buikow danijskich
3. pasowki inate	15. bluzek danijskich
1. " ducia	1. spodnijski danijskie
3. par. rchawic	4. suknie danijskie
3. swate na wyje	3. krawatow
4. serwetki	12. par. spazzet nijskich
4. koszule danijskie	15. " " danijskich
10. koszul danijskich	3. Tyccetki z mied 4. wstke
2. ubranka danijskie	15. kg. Tuszki nijskich
4. spodni danijskich	1. Maszyno do szycia danijskie
5. swetki danijskich	1. pieroczn.

Джерело: Архів Василя Шлянти, Лося

Одходять у вічність вигнанці акції „Вісла”

Штораз частійше залишають туземне життя вигнанці акції „Вісла”, а часто й тоти, што в тим часі були малима дітми. Завдяки їх родичам сильно трималися своїй нації, віри і традицій. Коли дорастали, не входили в мішани подружжя. Так було в перших роках по депортації і того покоління здало екзаміни з своїй поведінки і переказувало свою гідність нащадкам. Доказом того стали вигнани акцією „Вісла” лемки з сіл: Ясюнка, Мацина, Розділя, Вапенне, Перегримка, Перунка і інших, поселени на терені гміни Хобеня.

Єдним з них був Володимир Шафран. Народився 31 липня 1933 р. в Перунці Новосанчівського повіту в сім’ї Михайла Шафрана і Ірини з роду Меренів як третя дитина. В них було 6 синів і дочка. Найстарший син Іван виїхав до Канади. Петро повернув з вигнання на Лемківщину, Володимир залишився з родичами, де їх депортовано, Марія знаходиться на Гданщині, Йосиф в Єленій Горі, Алексій в Вроцлаві. Дмитро трагічно загинув в 1953 р. від воєнного снаряду. Таке розігнання родини Шафранів з нещасними подіями, подібне до долі всіх депортованих українців, сталося з причини акції „Вісла”.

Покійний Володимир закінчив початкову школу в Хобені, одбив військову службу, закінчив рільничий технікум в Шпротаві і працював агрономом в гміні Рудна та господарював на власним невеликим господарстві.

Коли творилося Об’єднання лемків, організував в 1992 р. перший гурток ОЛ в Хелмі на Любінщині, гміна Рудна і його очолив. Брав участь в другим, третім і четвертим з’їздах ОЛ в Горлицях. Писав вірши під псевдонімом *Володимир Кочерга*, присвячені лемківським подіям, яки друкувалися в „Нашим слові”, „Ватрі”, „Українським альманаху” (2001). Його творчість насичена лемківсько-українським патріотизмом. Свою критичну поставу до асиміляції виразив в

віршах: „Яничар”, „Сусідки”, „Баран”, „Грутень”, „Дідо”. В поемі „Приятелі” описує історичні трагічні події на Лемківщині. Частину віршів присвятив критиці діліня лемків на окреми групи з закликом до єдності та повертання з вигнання: „Роз’єднання лемків”, „Бідни лемки”, „Вертайте, лемки”, „Лемки”.

Він постійний передплатник „Нашого слова”, якого згромаджені річники переказав для архіву „Кичери”, читач „Благовіста”, „Ватри” (кольпортер) і українських видань в Польщі. Їздив на лемківськи ватри до Ждині і Михалова, критичні односився до мовної редакції текстів, друкуваних в видавництвах різних лемківських стоваришень з причин їх мовної писанини, на взір друкуваних видавництв колишнього „Лемко-союзу”.

Покійний обдарований сильним характером, часто безкомпромісний, але доброзичливий, справедливий, учинний – помагав іншим. Слідом свого батька Михайла ходив з іншими читати Псалтир і з того був знаний в околиці і православним, і греко-католикам.

Володимир залишив в смутку дружину Теодозію, дочку Лідію, синів Андрія і Богдана та сестру і братів з їх родинами. Вшитки його діти

утворили лемківськи родини. Дочекався шестьох внуків.

На сам Великден недовго по святочним сніданню з цілом своїм найближшом родином, тяжка хвороба заатакувала його остатній раз та спараліжувала, а в п’ятницю затримала його життя. В суботу о. Богдан Огородник одправив Парастас і одчитано Псалтир, а в неділю в Хобені одправлено

Заупокійну Літургію, а Парастас в цвинтарній каплиці. Там на новим цвинтари похоронено тлінні останки Володимира. Нехай піскова чужа земля буде Тобі пухом.

Отцю Богдану Огородникови складемо сердечну подяку за похоронни Богослужби, а родині щире співчуття.

Онуфрій М’ята

Фото з 1954 р.

Зліва: Андрій Копча (+), Петро Шафран, Миколай Грич (+), Іван Грич, Андрій Ридзанич (+), Володимир Шафран (+), Ярослав Пелеш (+), Василь Олесневич (+), Петро (?), Марія Шафран (Грацонь), Володимир Грич (+).

Яничар

*Хвалився мі яничар
такима словами,
же він може розмавляти
різними мовами.*

*Што він вчився інших бесід
кільканадцет років,
же знає він все, як п'ят
не своїх язиків.*

*Тільки своїм материнском
нич не бесідує,
лем за то, же хто інший,
з ней ся висміває.*

*Добри, гварю, вчилистеся,
то тепер можете
обертати тим язиком,
як лем тільки хочете.*

*Але ви лем пам'ятайте
тоту приповідку красну:
не забудте тільки мову
свою - рідну - власну!*

*Бо той мови нас навчила
в колисочці мати,
з нью до смерти треба жити,
в спадку передати.*

*А як о тим забудете,
ганьба буде навет внукам,
а люде повідає дітям,
што їх отец бив яничар.*

*За то же-сте не бесідували
по-своєму з дітьми вдома,
тепер они між своїми
чують ся чужима.*

*Як ви о тим забудете,
встид буде й для народу,
же і в лемках били таки,
што доптали рідну мову!*

Володимир Кочерга

Славомирові Святківському на прощання

Славку

**«Недоплетені вінці»
Квітка зірвана вночі
Шукають тіні твоєї
Материнські очі
О Господи
Чому
У вічний сон відходить
Молоде життя
Мав любов
Як Твоя любов велика**

Славку

**Течуть сліз потоки
Сон відійшов в пустий
обман
Пам'ятаю лагідні Твої очі
Ще сміються нам
О Господи
Подай руку
В недоли нашій
Розпуки**

Славку

**Спи у любові пісні
Вкритий білим квітом
В небеснім храмі весни
Колись там будемо разом
Спи
Славку
Спокійним любові сном**

Олександр Маслей

Теофілові Дубецу на спомин

*Такий травневий час
Гори килимом кольорів
Рукою Господа ткани
На перемін
Зелені й білі
Квіттям барвінку сині
І така шовкова
Ще трава
А над ними
Синя повала*

Теофіле

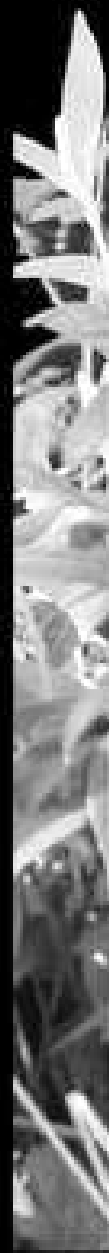
*А Ти пішов
У небесні простори
Ще не знаю
Чи це сон чи ява
До очей сльоза прийшла
Дуже сльозава*

Теофіле

*Там ватри горять
Друзів багато
Бог знає
Яка Твоя слава
Чекай там
З дружиною
Під липою
Небесної Фльоринки
Біжимо там
В долі і недолі час
Прийде там
Кожен з нас*

*До побачення
Теофіле
До побачення*

Олександр Маслей

Посмертна згадка

В Ганчові 20.05.2011 р. помер Теофіль Дубец - лемківський, суспільний і церковний православний діяч. В роках 1988 і 1989 старостував Лемківській ватрі в Бортнім. Бив єдним з засновників Об'єднання лемків, членом президії Організаційного комітету ОЛ. Довги роки керував

Водопроводном сільском спілком.

Теофіль народився 1.08.1926 р. в Фльоринці Новосанчівського повіту в селянській родині Івана Дубеця і Марії з Габурів. Початкову школу закінчив в рідним селі. В роках 1942-1944 навчався в Українській вчительській семінарії в Криниці.

Депортований з фльоринчанами на Західні землі Польщі до села Михалова. Закінчив рільничий технікум, працював в державним господарстві (ППР) як книговод 25 років.

В 1972 р. заложив приватне господарство огородничих рослин, котре давало немало прибутки, але туга за рідном Лемківщином була більша, як матеріальні доходи з господарювання на добрих понімецьких землях. В 1982 р. постановив повернутися на Лемківщину до Ганчови, бо до повіту Новосанчівського не було можливості. В Ганчові організує найбільше в селі кількадесятгектарове взірцеве тваринницьке господарство (годівля молочних корів).

Теофіль женатий з Марієм з роду Кунціків. Їм вродилося четверо діти: Ольга (закінчила економічний технікум), Василь (православний диякон), Іван (закінчив Християнську теологічну академію в Варшаві), Анна - вчителька (закінчила український ліцей і вищу музичну школу).

Похоронено Покійного Теофіля 23.05.2011 р. на ганчівським цвинтарі в родинній гробниці, в котрій штирі роки тому поховано його жену Марію.

Похоронни одправи возглавляв владика Адам Архиепископ Перемиско-Новосанчівський.

Родині Покійного висловлюємо щире співчуття.

Вічная Йому Пам'ят!

Головна управа ОЛ

Редакція *Ватри*

Лемківська хроніка

28.01.2011. Ш. Гладик і В. Шлянта привезли з Кракова од Лідії Курилло книжки, які передала з родинної бібліотеки с.п. брата Александра Курилло, батька Теофіля Курилло і діда о. Василя Курилло для ОЛ – до бібліотеки Центру культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях. (В попередній „Ватрі” помилково написано Теофіля, а повинно бити Александра. За помилку перепрашає.)

15.01. В Громадці організували „Маланку’11”, на якій заграв місцевий музичний гурт „Аксель”. На Маланці били присутні війт Громадки Д. Павлище і О. Барабаш-Ревак з почесного консульства України з Вроцлава.

23.01. В Громадці організували концерт колядок, в яким брав участ новостворений отцюм Б. Гарасимом, парохом Патоки та Заменіц, музично-вокальний квартет «Вифлеєм». Членами гурту є: о. Б. Гарасим, Г. Демай, А. Олійник і П. Мірецький

24.03. В Стрию на 69-м році життя, 40-м році священства та 16-м році архієрейского служиня упокоївся владика Юліан Ібур - перший єпископ Стрийської єпархії УГКЦ. Архієрейски похоронни богослужиня одправлялися в катедральним храмі Стрия в присутності 28 владик, членів Синоду, який зобрався в Києві для вибору нового глави УГКЦ. Владика Юліан народився 4 грудня 1942 р. у Брижаві на Сяніччині (неподалік сіл Улюч, Грушівка, Явірник Руський, Жаготин). Коли душпастирював в Кракові, приїжджав до Лося нести послугу греко-католикам. В 1990 р. заснував суспільно-релігійний місячник «Благовіст», який існує до тепер. Хіротонія владика Юліана одбилася 7 липня 1994 р. в архикатедральним соборі Св. Юра у Львові. Його призначено протосинкелом Львівської архієпархії, в жовтні 1996 р. обрано секретарьом Синоду єпископів УГКЦ, а 18 листопада 2000 р. - єпархом Стрийської єпархії.

27.03. В Києві одбився інгрес нововибраного Патріярха УГКЦ кир о. д-ра Святослава Шевчука, наймолодшого віком (41 р.) Патріярха церков світу, колишнього ректора Львівської духовної семінарії, Єпарха Бразилії.

1.04. В Кракові організували дискусію „Быти лемком гнеска”, але для вибраних, бо до дебати запросили лем: європосла Ружу Тун, Малопольского воеводу Станіслава Краціка, польского мовознавця д-ра Томаша Віхеркевіча з Познаня, д-р Олену Дуць-Файфер і Славоміра Трохановского.

2-3.04. Львівська Міскрада, товариство «Лемківщина», Фундація дослідження Лемківщини, Львівська Національна академія мистецтв і Дитяча школа народних мистецтв zorganizували II Міжнародний фестиваль «Лемківська писанка».

3.04. Об'єднання лемків і греко-католицька парафія в Лігниці одзначили річницю акції «Вісла». В церкві о. Мирослав Драпала та о. Дарій Губ'як одправили панахиду за жертви акції «Вісла». Пришло дуже люди, принесли прапор нашого ліцею, запалили свічки під таблицьом, присвяченом 60-тій річниці акції «Вісла». В парафіяльній залі представлено п'єсу Олександра Маслея «Рапсодія лемків». П'єса била вказана на тлі фотографій Івана Маслея та Михала Олесневича з Береста - знимки з-перед висеління люди з Пантної, Новівси, Береста, Полян, Лабови.

17.04. В Гожові в Любуским музею ім. Я. Деркача організувано XXXIX Загальнопольський конкурс писанок ім. Михайла Ковальського. Нагороди признано в батиковій техніці: 1. місце - Олександра Харко (Новотки б. Ельблонга), 2. Агнеса Слосецка (Тинец-Малий), 3. Ірина Максимчак (Пшемків); батиково-шпилькова: 1. Анна Кунцік (Пшемків), 2. Тереса Драпала (Тихи), 3. Анна Фаранчук (Ольштин) та Кшиштоф Якубовський (Більск-Підляський); техніка «драпанки»: 1. Розалія Дуда (Глувчиці), 2. Кристіан Татуль (Гожів), 3. Ельжбета Дикас (Оріхівці) та Юстина Козяр (Хойнів); мішана техніка: 1. Ришард Глегола (Вроцлав), 2. Владислав Яцек (Соколів-Малоп.), 3. Люцина Яцек (Дукля).

17.04. В Ізбах представники ОЛ встановили місце трагічних подій на так званім «Шибеничним верху» (більше с. 4).

„Сивий Іван” на кермеші в Радошицях

23.04. У Львові помер отец доктор Дмитро Блажейовський. Народився в Вислоку Великим 21 серпня 1910 р., науковец, автор понад 25 наукових праць з історії Церкви та Української держави. В

його мистецким доробку є більше 350 вишитих ікон, хоругв, фелонів.

30.04-2.05. В Новиці одбилися IV Театральні зустрічі «Інновиця», організовані Товариством любителів Новиці і Братством греко-католицької молоді «Сарепта».

III. Кляпик отверят засідання СФУЛО

7.05. В Горлицях обрадувала СФУЛО. Приїхали члени Президії з Польщі, України, Словаччини, Сербії. З Хорватії, США і Канади брали участ лише за получиням інтернетовим. З приводу резигнації голови СФУЛО Володимира Ропецкого на його місце вибрано Івана Лабу і доручено йому очолити Організаційний Комітет V Конгресу СФУЛО, який буде проведений в маю 2012 р. в Горлицях. (більше с. 5)

12-15.05. В Варшаві сяніцький жіночий ансамбль «Відимом» здобив узнання під час престижного фестивалю Польського радіо «Нова традиція» і отримав першу нагороду публіки та узнання жирі у формі почесної нагороди за майстерне виконання карпатських пісень.

14.05. Об'єднання лемків в Центрі культури ім. Антонича організувало виставку праць маляра зо Ждини Штефана Телепа (більше на с. 14).

21-22.05. Об'єднання лемків організувало XXI Кермеш в Вільхівці. Виступили м. ін. “Ослав’яни” з Мокрого, “Вільшня” з Полян, “Тарка” зо Словаччини, “Каська” з Дембовця, “Рівняне” з Рівного, “Дулярови братя” з Горлиц, «АІМА» з Маластова.

1.06. Лемківське радіо стоваришиня «Руска бурса» почало трансляваня в інтернеті (www.lem.fm).

4.06. В Білим Борі одбився XIX Фестиваль сакральної творчості. Понад двіста учасників - діти і молодь - з'їхалися з Білого Бору, Битова, Валча, Гданська, Колобжега, Кошаліна, Лемборка, Мендзибожа, Мяска, Старгарда-Щецинського, Щецинка та Члухова. Вони представляли театралізовані форми, релігійну музику й поезію. Відповідальним в Вроцлавско-Гданській спархії

УГКЦ за душпастирство діти і молоді є о. Аркадій Трохановський.

4-5.06. В Улючи організували XXII з'їзд улючан. В суботу при капличці в Грушівці одправлено спільни Богослужби за душі помордуваних і померлих селян в трагічних 40-х роках м.с. Одправи вели о. митрат Іван Антонович і о. дякон Антін Ярій з ПАПЦ та о. Роман Килик, парох з Гломчи - УГКЦ. Потім над Сяном одбилася гостина - Улючка ватра. В неділю в старовинній церковці на горі Дубник Святу Літургію одправили греко-католицькі отці: декан Ярослав В'єнц і Роман Килик. Бив присутний вїйт з Дидні.

7-11.06. В Гданьску, і (15-19.06. в Щеціні) проходили супроводни імпрези XX Фестивалю української культури. 28.06-3.07. в Кошаліні одбився ювілейний XX Фестиваль української культури. Між іншим одкрито виставку ікон з проєкту Міжнародних майстернь іконопису "Новиця 2010", запрезентувано слайди з проєкту „Голоси з минулого”: реконструкція спільноти з неіснуючого села Незнайова. Виступили і лемківські ансамблі: „Дулярови братя” з Горлиц, „Лемко Товар” з Лугів, „Ослав’яни” з Мокрого та „Відимом” з Сянока.

17-19.06. В Свиднику ЦР СРУ СР організувала 57-ме Свято культури русинів-українців Словаччини. В п'ятницю одбилася бесіда з українськими письменниками, виступ Закарпатського театру ляльок "Бавка" та

Ансамбль „Порачан” в Свиднику

Міжнародна наукова конференція (СНМ-МУК) "Українці в прикордонних областях Карпат: проблеми акультурації, асиміляції, ідентифікації" і відкриття виставки (СНМ-МУК) Михайла Дубая "Зачарований світлом". В суботу було продовження наукової конференції, виступили дитячі колективи і одбилася молодіжна забава. В неділю одбилися концерти духовної пісні і музики; в амфітеатрі виступили домашні і заграничні ансамблі з України, Росії.

18.06. Одбилася «Привітання лемківського дітя» в Огородзісках (більше с. 27).

23.06. В Радошицях одбився кермеш. Отец декан Андрій Журав посвятив воду в чудотворним джерельці. В артистичній програмі виступили м. ін.: «Гудаци» з Кольбушової, «Дулярови братя» з Горлиц, «Сивий Іван» - народна капеля з Полянчика. Вїйт гміни Команча підписав партнерську угоду зо старостом руснацького села Гостовиці на Словаччині.

23.06. В Новиці отці греко-католицької церкви при співпраці з Братством греко-католицької молодіжи «Сарепта» організували «Малу Сарепту» - закінчення катехитичного року для діти з Сяницького і Краківско-Криницького деканатів. В урочистостях взяв участ Митрополит Перемисько-

„Мала Сарепта” в Новиці

Варшавський кир Іван Мартиняк. По службі Божій били різні спортивні змагання, котри приготувала Іванна Малиняк, обід і забави. Вшитки діти дістали нагороди.

24-26.06. Організація Оборони Лемківщини в США організувала XI-ту Лемківську ватру на оселі Спільки Української Молоді в Елленвіл.

25.06. В Олаві одбилася IX Ватра „На Цегельни”, де м.ін. презентовано генеалогічне дерево родини Лабівських, котре виконали Данута і Мирослав Співак (більше читайте на с. 13).

П. Шафран

Продам будівельну ділянку

в с. Мохначка Нижня (5 км. від Криниці),
поверхнею - 0,7 га
(z ustalonymi warunkami zabudowy)
на ділянці електрика і каналізація
контакт тел. 501-68-41-40

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис „Ватра”):

Анна і Василь, Канада - 200, - CAD
Богдан Цюк, Криниця - 100, - зл
Антон Феціца, Краків - 100, - зл

Сердечно дякуємо. Спаси Боже!

Охочим допомогти нам
подаємо наш банківський рахунок:
BANK PEKAO SA
83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Редакція „Ватри” Головна управа ОЛ

- ❖ На обкладинці:
XXIX Лемківська ватра в проєкті Емілії Пиж
- ❖ Фото кольорових сторінок: *Я. Рибський, А.Вишовський, Ю. Ткачик, М. Гойсак, Н. Гладик, А.Вевюрка, С. Гойсак*

ЗМІСТ:

Лемківська ватра і заран...

Подяка	3
Шибеничний верх в Ізбах - <i>Ш.Гладик</i>	4
75 років ООЛ США - <i>П.Шафран</i>	6
О. Духнович як прапор... - <i>О. Гаврош</i>	7
Обставини українців Угорщини - <i>Я.Хортяні</i>	8
Родинний подвиг С.Бакан - <i>О.Пиж</i>	9
Молитовна чи організаційна єдність - <i>С.Семенюк</i>	11
Події у Львові - <i>А.Окара</i>	12

Ватра в Олаві

А што чути на Антоничівці Дитяча сторінка

Про людські долі - <i>М.Лесів</i>	17
Презераме стари фотографії і документи.....	18
Одходят вигнанці - <i>О.М'ята</i>	20
Пам'яті Славомира Святківського.....	21
Пам'яті Теофіля Дубеца	22
Лемківська хроніка	23

Калейдоскоп Культур

Привітання лемківського літа

„Ватру” можна передплатити

Ціна одного примірника 3 зл. + 2 зл. поштової оплати.

Річна передплата 4 x 3 зл. + 8 зл. (кошти пересилки) = **20 зл., (пріоритетна - 26 зл.)**

Якщо Ви передплатуєте більше 3-х примірників, кошти висилки Редакція бере на себе.

Від пересилки однієї „Ватри” в європейські держави поштова оплата - 3 зл.

+ 3,50 зл. = **6,50 зл. (пріоритетна = 8 зл.)**. Річна передплата - **26 зл. (пріоритетна - 32 зл.)**

Передплату замовляти за адресою Редакції. Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:

Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków

BANK PEKAO SA: Nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji

Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

„Ватра” літо 2011 (74)

Buďae / Wydaje

**Zarząd Główny
ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW**

ul. Jagielly 2, 38-300 Gorlice; tel./fax (0-18) 35 32 906
www.lemkounion.republika.pl; zjedn.lemkow@neostrada.pl

Przewodniczący ZG

Stefan Hładyk
Bielanka 41, 38-311 Szymbark

Редагує колегія

Петро ШАФРАН головний редактор ❖ дизайн Еміль ГОЙСАК e-mail: miloxiii@o2.pl

❖ Вікторія ГОЙСАК коректа, дитяча сторінка e-mail: vicach13@poczta.onet.pl ❖

❖❖❖

Технічне оформлення

FHU „LEBO” Gorlice, tel. (0-18) 35 37 877; Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

❖❖❖

Adres Redakcji

ul.Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, tel. (0-18) 35 32 145 e-mail: szafranpiotr@poczta.onet.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian tytułów nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

25 червня 2011 р. на Слодовому острові у Вроцлаві відбулася, як щороку, культурна подія „Калейдоскоп Культур”. Мета цього Фестивалю – ознайомлення глядачів з культурою інших народів: німецького, українського, грецького, а також з культурою лемків, караїмів, євреїв та ромів. Їх присутність у Нижній Сілезії збагачує культуру Вроцлава та вроцлавського регіону. Завдяки відкритій формі Фестиваль ангажує професійних артистів та аматорів.

У цьому культурному заході взяло участь багато людей, зокрема і представники влади Вроцлава: Голова Міської ради – Яцек Осовські та представник Воєводи Нижньої Сілезії уповноважений у справах національних меншин Даріуш Токаж. Об’єднання лемків представляла Юстина Вишовська. У рамках цього Фестивалю Об’єднання лемків презентувало виставку писанок Марії Келечави з Вроцлава. Окрім цього,

Народний танцювальний ансамбль „Зарево” (Україна)

Караїмський ансамбль „Достлар”

було показано низку книжкових видань Об’єднанням лемків, які описують лемківську культуру та популяризують Лемківщину. Об’єднання українців представило ансамбль бандуристок і дитячий ансамбль „Буде файно”.

Юстина Вишовська

Привітання лемківського літа

Вже третій раз лемки привитали літо в Огородзісках коло Любіна. 18 червня 2011 р. Православне Товаришиня ім. Св.Апостолів Петра і Павла з Любіна та парафія Св. Тройці в Любіні організували чергову – третю стрічу пн. „Привітання лемківського літа на чужині”. Спітканя мало родинний характер. Діти з родичами брали участь в забавах і спортивних змаганнях.

Била нагода видіти та й послухати концерти ансамблів: фольклорний ансамбль «Розтока» з Рудной під керівництвом З. Шпаковского, «Дикий бджоли» – група з Лігниць А.Ксенич, «Сестри Бочневич» – з Пшемкова. Організовано тіж традиційні Лемківську лотерію, в якій вильовувано цікави нагороди. Концертну частину закінчила забава, котру загравав «Дунай» з Любіна.

Ярослав Гладик

Автор допису презентує „Розтоку”

ЖУДНІЯ 2011

Програма XVII Лемківської Спартакіади

22.07

- 13.30 - початок записів
- 14.00 - волейбольний турнір
- 14.00 - початок змагань для дітей
 - біг на 200 м
 - турнір рінго
 - біг у мішках
 - біг з перешкодами
 - кидки ліккерським м'ячем
 - піднімання волейбольним м'ячем
 - футбольний слалом
 - жонглювання футбольним м'ячем
 - стрибки в довжину

23.07

- 11.30 - початок записів
- 12.00 - початок змагань для дітей
 - кидки баскетбольним м'ячем
 - кидки воланчиком
 - стрибки зі скакалкою
 - біг на 600 м
 - біг з ракеткою
 - стрільба з лука
- 14.00 - турнір шаховий
- 15.00 - футбольний турнір
- 19.00 - змагання дорослих підіймання бочки перетягування канату

На переможців чекають кубки, медалі та подарунки.
Зорганізовано з фондів Міністерства Спорту і Туризму.

Запашае до учасці !
Організаціар

Program XVII Łemkowskiej Spartakiady

22.07

- 13.30 - rozpoczęcie zapisów
- 14.00 - turniej piłki siatkowej
- 14.00 - rozpoczęcie zawodów dla dzieci
 - bieg na 200 m
 - turniej ringo
 - bieg w workach
 - bieg z przeszkodami
 - rzut piłką lekarską
 - podbijanie piłki siatkowej
 - slalom piłkarski
 - żonglerka piłką nożną
 - skok w dal

23.07

- 11.30 - rozpoczęcie zapisów
- 12.00 - rozpoczęcie zawodów dla dzieci
 - rzut do kosza piłką koszykową
 - rzut łótką do celu
 - skakanie na skakance
 - bieg na 600 m
 - bieg z rakietką tenisową
 - strzelanie z łuku
- 14.00 - turniej szachowy
- 15.00 - turniej piłki nożnej
- 19.00 - zawody dla dorosłych
 - podnoszenie bezczki
 - podnoszenie liny
 - przeciąganie liny

Na zwycięzców czekają: puchary, medale i подарunki.
Impreza zrealizowana z dotacji Ministerstwa Sportu i Turystyki.

Zapraszamy do udziału !
Organizator

ЗДУНІА 2011

Ministerstwo
Sportu i Turystyki

